

- 1850 Ministr vnitra Alexander Bach vydal **Divadelní řád** a Instrukce, které tvrdě potlačovaly všechny svobodomyšlné projevy na divadle.
50. léta První ochotnická představení hraná ve prospěch stavby Národního divadla.
- 1859 Továrník Josef Götzl, pozdější starosta Karlína, pořídil ochotníkům jeviště. Na něm hrálo Ochotnické divadlo Měšťanské besedy, řízené dramatikem a publicistou **J. M. Boleslavským**. Od 1867 jako **Karlínské ochotnické divadlo**. Bylo považováno za jedno z nejlepších své doby.
- 1861 Začala vycházet Boleslavského edice her **Divadelní ochotník**, která do konce 19. stol. byla zdrojem repertoáru pro divadelní soubory.
- V 60. letech Soubor Divadla u sv. Mikuláše přesídlil na **Smíchov** (hostinec V Eggenbergu, později hostinec U zlatého anděla), působili zde pozdější herci J. Seifert, J. Čermáková, A. Pštross, V. Budil, J. J. Stankovský ad.
- 1862 **Rodinné loutkové divadlo Josefa Fügnera**, spoluzakladatele Sokola. Představení se účastnili mnozí významní vlastníci se svými rodinami, mj. F. Palacký, M. Tyrš, F. L. Rieger, J. Neruda.
- Ochotnické hry v Praze vyhledávají sobě vždy zátiší nějaké, nemožnou se ovšem v zápas pustit se systematickými hrami stálých divadel, a přiznati se musíme, že české ochotnictví pražské zůstává daleko v činnosti své za zdejšími německými. Věc je pochopitelná, máme krátkou teprv dobu divadlo své samostatné, které pohlcuje tedy vším právem pozornost obecnosti.*
- 1862 Učitel František Hauser zahájil ve své soukromé škole V jámě **veřejná loutková představení**.
- 1867 **Zákony o právu spolčovacím a shromažďovacím** dána legální základna pro spolkovou činnost, vznik řádně registrovaných spolků.
- 1867 Josef Mikuláš Boleslavský začal vydávat **první český divadelní časopis** Česká Thalia. Zanikl 1871.
- 1867 **Na Žižkově** založena Čtenářsko ochotnická jednota **Pokrok**. Z jednoty vzešli přední profesionální herci Zdeňka Baldová, Vlasta Burian, Růžena Nasková, hrála tu i Ema Kittlová, později Destinnová.
- 1868 Svázání základních kamenů k Národnímu divadlu. Karel Sladkovský v projevu nad základním kamenem zhodnotil význam divadla pro rozkvet české řeči.
- 1868 Valná schůze zástupců 120 ochotnických spolků z Čech a Moravy založila **Divadelní jednotu**. Předsedou Vítězslav Hálek.
- 1868 Seznam ochotnických divadel v Čechách a na Moravě, čítající 211 souborů, uvádí v Praze existenci souborů v **Horní Šárce, Karlíně, Libni, Malé Straně, Ruzyni, Smíchově a Zbraslavi**.
- 1868 V. L. Čermák v článku **O pěstování operety** v časopise Česká Thalia navrhl podrobný dramaturgický plán operet pro ochotnické soubory i s návodem, jakým způsobem nahradit chybějící nástroje a hlasy.
- V dojemném proslovu líčil p. Pánek vřelými slovy poměr dělníka k duševnímu vzdělání, poukázav k tomu, že nyní nová cesta otevřena jest dělnictvu k povznesení a ušlechťení. Po té vyjímala se v pozadí jeviště zvláštní opona a obecenstvo spatřilo skvělé skupení, představující dvě cyklopův, jenž s napraženými kladivy stáli u kovadliny, ozáření rozdmýchaným ohněm výfuků. Nad oběma se vznášel genius, podáváje dělníkům vínek slávy.*
- 1868 Ustavena Čtenářsko-ochotnická beseda **Thalia**, uvedla Tylova Jana Husa.
- 1869 J. M. Boleslavský svým Divadelním almanachem položil základ k historiografii českého ochotnického divadla.
- Konec 60. let **Počátky dělnického ochotnického hnutí**. Vznik Dělnických vzdělávacích spolků, tzv. besed, např. *DrO Typografické besedy* ve Smečkách, *Dělnické besedy* na Smíchově, v Karlíně, na Malé Straně, při dělnických a odborových organizacích.
- 1869 Ochotnické provedení **Prodané nevěsty** na Žofíně doprovázel orchestr Prozatímního divadla řízený Bedřichem Smetanou.
- Česká Thalie 1869.*